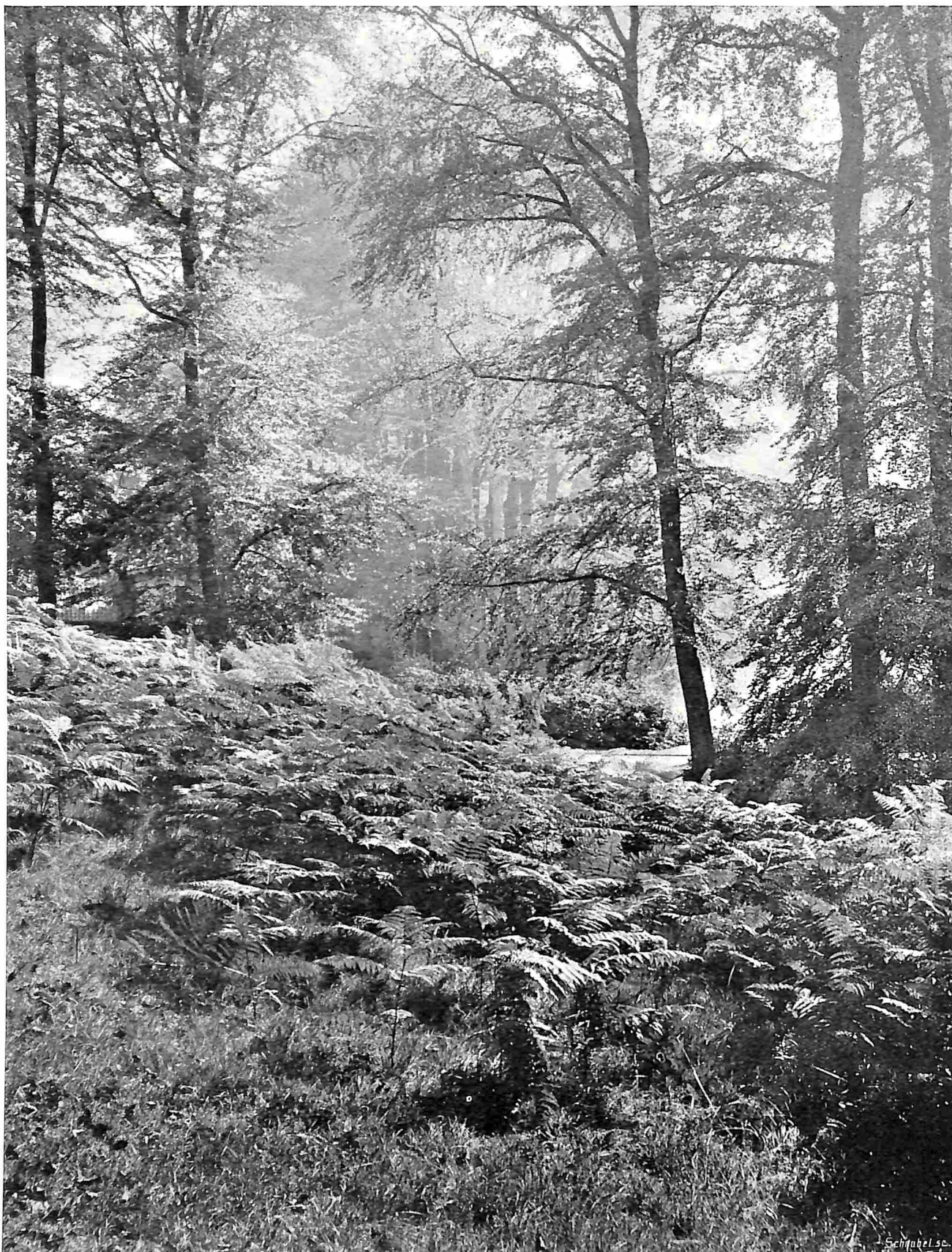

BUITEN

30^E JAARGANG N^O. 30

ZATERDAG 25 JULI 1936

VARENGROEI IN HET BOSCH
(BIJ HET ARTIKEL: „IN HET BOSCH”)

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

DE VAL VAN MAUNG SAN, DOOR HAROLD FIELDING-HALL	BLZ. 350—351, 360
IN HET BOSCH (GEÏLL.), DOOR M. BARENDRECHT—HOEN	BLZ. 349, 352—354
VAN EEN PAREL, EEN PARADIJS EN EEN REUS (IV. OVER MENSCHEN EN TOESTANDEN) (GEÏLL.), DOOR W.	BLZ. 354—356
DE GODETIA (GEÏLL.), DOOR G. D. LUTKE MEIJER	BLZ. 356
HET FORT RAMMEKENS OF ZEEBURG (GEÏLL.), DOOR DIRK L. BROEDER	BLZ. 357—359
DE Vlieger, DOOR WS.	BLZ. 359—360
ZOMER IN DE BEEMSTER (ILL.).	BLZ. 360

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

De val van Maung San

DOOR HAROLD FIELDING-HALL

DE eerste minister wenscht Uwe Majesteit te spreken", zei Maung San.

"Goed", zei de koning, "zeg hem op de audiëntie van twaalf uur te komen".

"Maar hij zegt dat 't dringend is en een privé-aangelegenheid, Majesteit".

"Hm!" zei de koning. Hij was met zijn eerste gemalin mango's aan het eten. Hij was eerst aan zijn vijftiende toe en hij hield er niet van gestoord te worden. "Kan-ie niet wachten?"

"Hij zegt dat de aangelegenheid onmogelijk wachten kan".

Met een berustend gebaar stond de koning op.

"Er is geen vrede in dit paleis. Altijd zijn er zaken te doen. Je kunt niet eens behoorlijk 'n mango eten zonder gestoord te worden. Breng hem naar de fontein-zaal".

Maung San ging heen en de koning waschte zijn handen en lippen zorgvuldig in een gouden bekken, dat een hofdame hem voorhield.

"Waarom denk je dat hij zoo'n haast heeft je te spreken?" vroeg de eerste gemalin.

"Weet ik niet", antwoordde de koning en droogde zijn vingers aan een zijden servet. "Maar denkkelijk is er geen geld in de schatkist. Diamanten zijn zoo duur". En hij keek naar den krans van diamanten, dien de koningin in het haar droeg. "De kok heeft eigenlijk geen eens geld om het eten te koopen".

De koningin lachte en de koning ging heen.

Hij vond den minister in de fontein-zaal. Maung San stond bij de deur, bescheiden buiten gehoorsafstand.

"Wel?" zei de koning, toen de minister klaar was met zijn buigingen, "wat is er aan de hand?"

"Een heel ernstige aangelegenheid, Majesteit", zei de minister.

"Een opstand?" vroeg de koning.

De minister hief protesteerend de handen op. "Een opstand, waar het geheele volk Uwe Ma-

jesteit meer bemint dan zijn eigen vaderen? Zoo iets is ongelooflijk".

"Dan een ramp aan de grens?"

"Uwe Majesteit heeft zulke kundige legeraanvoerders, dat een ramp onmogelijk is. Juist op dit oogenblik voegt het leger groote gebieden aan het rijk toe".

"Wat is 't dan?" vroeg de koning.

"Over een van Uwe Majesteits jongere broers", antwoordde de koning.

De koning voelde zich opgelucht. "O, juist", zei hij, gemakkelijk achterover leunend, "over welken?"

"Prins Kawlin".

"Natuurlijk, prins Kawlin. En 'n meisje, veronderstel ik. Wie is 't nu? Den laatsten keer was 't de dochter van een secretaris. Misschien nu een van een minister?"

De minister schudde het hoofd. "Veel erger, Majesteit".

"Toch niet een van de koninginnen?" riep de koning nerveus uit.

"Zelfs nog erger, Majesteit", en de oude man schudde treurig het hoofd.

"Nog erger?" riep de koning. "Groote pagoden, wat bedoel je?"

"'t Is de dochter van een doodgraver", antwoordde de minister.

De koning was verbijsterd. "Zeg dat nog eens, wil je?" stamelde hij.

"Het is een doodgraversdochter, Majesteit. Zij woont met haar vader bij den Mandalay-heuvel, waar het kerkhof is. Ze is heel mooi, mooier, wordt er gezegd, dan alle dames in het paleis. De heele stad heeft van haar gehoord. Weken lang al gaan de jongemannen 's avonds kijken wanneer zij water aan de bron gaat halen".

De koning dacht een oogenblik na. "Maar dat is toch onmogelijk", zei hij, "de dochter van een doodgraver! Geen van mijn geslacht zou zich zoo kunnen vernederen. Onze familie verwant te maken aan die van een doodgraver, erfelijke slaven! Neen, 't is niet te gelooven. Men moet je misleid hebben!"

De minister was echter niet zomaar uit het veld te slaan. "Het is helaas maar al te waar, Majesteit. Men heeft uw broer, den prins, nagegaan. Drie keer is hij op achtereenvolgende avonden naar de bron geweest. Hij vertoont er zich openlijk. Ik heb gehoord dat hij van plan is haar te ontvoeren".

"Wanneer?" vroeg de koning.

"Al spoedig, Majesteit".

"Dat moet voorkomen worden. Ik zal hem arresteeren", zei de koning. Toen leunde hij achterover en tikte op de armleuning van zijn gouden stoel. "Maar neen, 't is toch eigenlijk onmogelijk. Heb je het meisje gezien?"

"Neen, Majesteit".

"Maar er wordt gezegd dat zij heel mooi is?"

"Dat zeggen ze", antwoordde de minister.

"Hoe moet ze er dan uitzien?"

"Ze is lang, Majesteit".

De koning knikte.

"En slank".

"Dat zou ook moeten", voegde de koning er aan toe.

„En ze heeft lang haar”.

„Krullend?” vroeg de koning met een frons.

„Nee, Majesteit, ze zeggen dat 't recht is en tot ver over haar knieën valt. Zoo donker als de nacht wordt 't genoemd. Haar oogen zijn groot en ook donker en haar wenkbrauwen laag en recht”.

„Dat klinkt goed”, zei de koning. „Welke kleur heeft ze?”

„Zij is donker, Majesteit. Haar huid is donker en zacht en heel glanzend, zooals satijn. De jonge mannen houden daarvan. Zij zeggen dat meisjes met een donkere huid . . . .”

„Dat is volkomen waar”, mompelde de koning peinzend.

„Maar zij is de dochter van een doodgraver”, zei de minister scherp.

„Eh, eh”, zei de koning, en stond op. „O, natuurlijk, ja, een doodgraversdochter. Totaal onmogelijk. Ik ril als ik er aan denk”.

De minister zei dat hij ook rilde.

Maung San verwonderde zich waarom de zaal zoo erg schudde.

„Is 't al algemeen bekend?” vroeg de koning.

„Nee, Majesteit. Maar een paar menschen hebben hem bij de bron herkend. Zij zullen niets zeggen”.

„We moeten oppassen”, zei de koning, „en niets overhaast doen”. Weer peinsde hij enkele oogenblikken. „Denk je dat de prins vandaag iets doen zal?” vroeg hij ten laatste.

„Ik denk van niet”, antwoordde de minister.

„En morgen?”

„De eerste paar dagen waarschijnlijk niet”, meende de minister.

„Dan hebben we nog wat tijd. Zie je, we moeten niet voorbarig zijn. Een plotseling optreden zou bijna evenveel schandaal verwekken alsof het allemaal waar was. Laten we hopen dat het een valsch gerucht is. Ik zal den prins 's avonds in het paleis probeeren te houden. Hou jij een oogje op het meisje en breng me rapport uit”.

„De bevelen van den koning zullen gehoorzaamd worden”, zei de minister.

„En”, voegde de koning er aan toe, toen de minister heenging, „nog iets. Denk je dat het meisje werkelijk zoo mooi kan zijn?”

„Het lijkt me onmogelijk”, zei de minister.

„Er zijn zooveel mooie vrouwen in het paleis”, ging de koning voort; „als zij mooier is dan die, is ze bepaald een wonder. Ik zou er wel zeker van willen zijn”.

„Ik zou eens kunnen gaan kijken en Uwe Majesteit rapport uitbrengen”, zei de minister aarzelend.

„Doe dat”, zei de koning, „ik zou 't wel willen weten. Als zij zoo mooi is, als men zegt, dan is ze nog gevaarlijker dan een brand. We moesten onze jonge mannen beschermen. Zou je — zeg morgen rapport kunnen uitbrengen?”

„Ik zal mijn best doen”, zei de minister.

Dien avond en den volgenden voegde zich een oude, eenvoudig gekleede man bij de toeschouwers aan de bron. Hij voegde zich niet bij een der groepjes, maar bleef achter een boom verborgen staan. Hij scheen zich toch te vermaken, want met belangstelling keek hij naar hetgeen er bij

de bron gebeurde. Twee dagen later had de koning zijn rapport.

„Je zegt, dat zij tamelijk knap is?” vroeg de koning.

„Dat is alles, Majesteit. Een knap boerenmeisje”.

„En haar oogen?”

„Die zijn maar middelmatig groot”.

„En haar figuur?”

„Propperig”, zei de minister, „gezet, zooals van alle dorpsmeisjes”.

„O!” zei de koning.

„Haar haar”, vervolgde de minister, „is krullend en kort en haar handen zijn groot”.

„En haar huidskleur?”

„Niet kwaad en vrij donker”.

De koning piekerde. „Een beetje eigenaardig, dat de jongemannen achter zoo'n juffertje zouden aanloopen, niet?” zei hij.

„Wel”, gaf de minister toe, „zonder twijfel is ze wel knap. Maar ze kan absoluut de vergelijking niet doorstaan met de dames van het hof”.

„Maar je zegt toch”, zei de koning, „dat de prins dol op haar is”.

„Dat is zoo, Majesteit”, antwoordde de minister.

„En gaat hij nog naar de bron?”

„Nog altijd, Majesteit. Misschien heeft zij hem betooverd. Als ik een voorstel zou mogen doen, het zou niet kwaad zijn den prins te laten komen en hem te waarschuwen er niet meer heen te gaan. Het is zijn eer te na”.

„Denk je dat hij gehoorzamen zou?” vroeg de koning.

„Iedereen gehoorzaamt Uwe Majesteit”, antwoordde de minister hoffelijk. „Maar in geval van twijfel zou de prins eenigen tijd verbannen kunnen worden. Dat zou inderdaad het beste zijn, daar hij betooverd is”.

„Ik zal er eens over denken”, zei de koning.

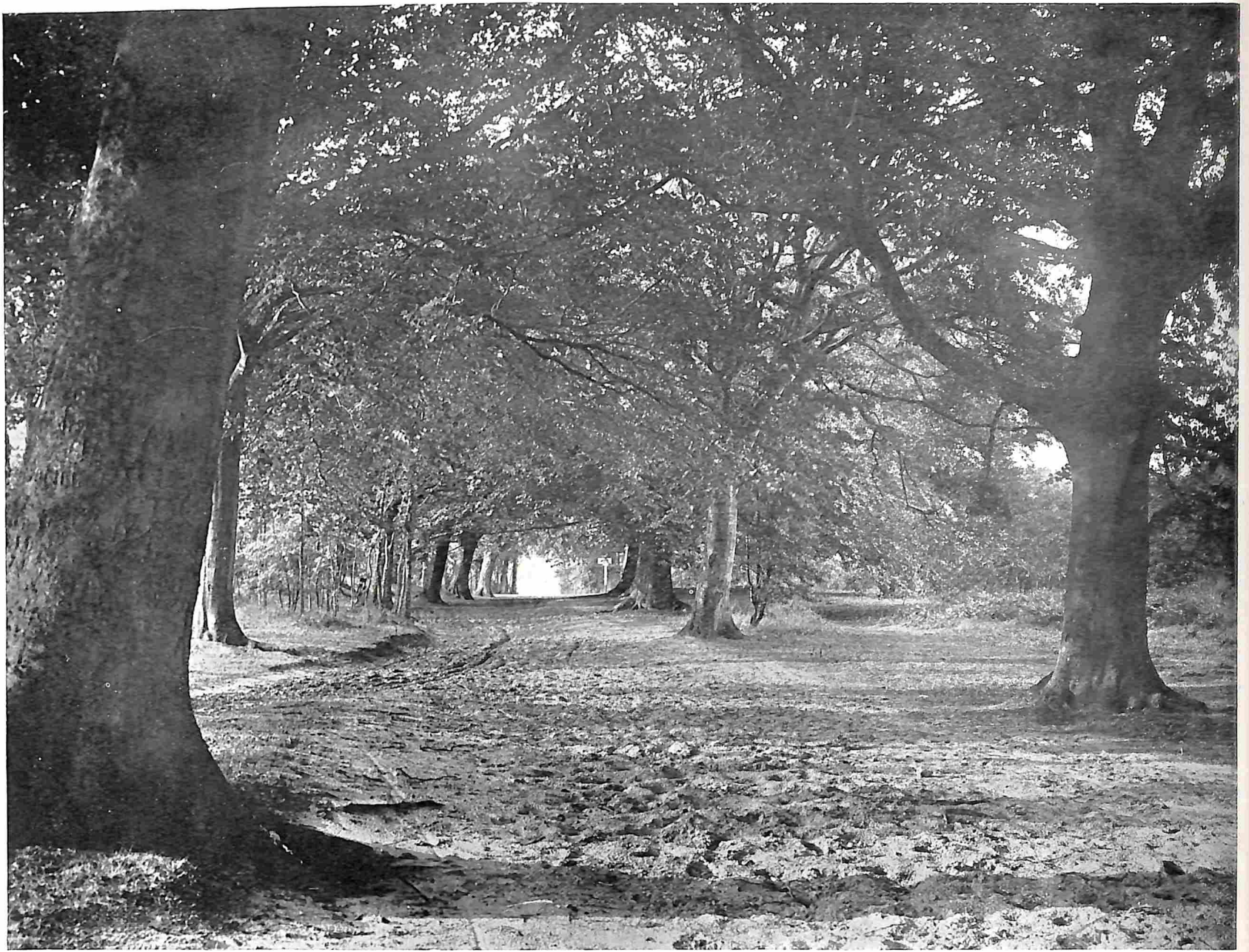
Nu was de koning een wijs man, en toen de minister heengegaan was, overwoog hij het geval grondig. „Ik zou wel eens willen weten”, zei hij in zichzelf, hoe het komt dat, waar iedereen haar een wonder van schoonheid noemt, mijn minister haar leelijk vindt. En waarom hij er zoo op uit is, den prins verbannen te zien. Als zij leelijk is, waarom dan die ijver?” Hoe meer hij er over dacht, hoe meer het hem toeleek, dat er iets was, hetgeen hij niet begreep. „Misschien zag hij het verkeerde meisje”, dacht hij. „Nee, die verklaring gaat niet op. Misschien heeft mijn broer hem omgekocht om te zeggen dat zij leelijk was. Nee, dat gaat ook niet, want anders zou de minister hem niet willen verbannen. Er is het een of ander mysterie”.

„Wel”, dacht de koning, „er is maar één middel. Ik ga zelf kijken. De beste bode is de man zelf.” Hij keek in een der spiegels en glimlachte. Ja, zijn oogen waren helder genoeg — nog die van een jongeman. Vijftig koninginnen vertelden hem dat iederen dag, maar per slot van rekening kun je op een spiegel meer aan dan op welk aantal gemalinnen ook.

Dien avond sloop de koning stilletjes het paleis uit. Evenals steeds in dergelijke gevallen werd gezegd dat hij kiespijn had en niet gestoord wenschte te worden. Buiten vond hij zijn getrouwen dienaar Maung San met twee ponies. De koning steeg op en zij reden weg.

(Vervolg op bladz. 360)

ONDER BEUKEN GROEIT NIET VEEL...

IN HET BOSCH

DOOR M. BARENDRECHT—HOEN

HOEWEL het reeds drie maanden geleden is, dat de sleutelbloemen bloeiden op grazige, open plekken in het bosch, dat de anemonen hun kelkjes openvouwden, weken in bloei bleven en ten slotte met stengel en al omvielen, hoewel de *Adoxa* met zijn grappige kubusachtige bloemetjes, die zoo weinig opvallen tusschen het groene blad, al lang zijn uitgebloeid, ook de klaverzuring van haar bloemen is beroofd, het violet van de viooltjes is verdwenen en de tijd van de echte bloemenweelde in het bosch dus voorbij is, zijn er na deze eerste boschbloemen andere verschenen, die, op minder uitbundige wijze, toch tusschen de dikke stammen kleurigheid en fleur brengen. Op het eerste gezicht lijkt het niet goed mogelijk. Bloemen, midden in den zomer, in een bosch waar de menschen op warme zomerdagen de schaduw van het dichte bladerdek zoeken, bloemen op een plaats waar bijna nooit de zon schijnt, waar de boomen, de oude reuzen heerschen, het schijnt vreemd en onmogelijk. Was de bloei der boschbloemen, der primula's, der anemonen, violen en nog zoovele andere niet een bewijs, dat boschplanten, evenals alle andere, ook zon noodig hebben? En bloeiden zij niet juist zoo vroeg in het jaar (soms te midden van de sneeuw, die nog in April het land bedekte) omdat in dien tijd de boomen nog niet in blad stonden

en de zon, door de takken weinig gehinderd, hen nog kon bereiken? Inderdaad zijn er feiten genoeg op te noemen, die schijnen te bewijzen, dat een flinke plantengroei in een dicht bosch gedurende den zomer niet mogelijk is en wie van een wandeling tusschen de dennenaanplanting thuiskomt zal mededeelen, dat hij naalden, niets dan naalden boven zijn hoofd en op den grond heeft kunnen ontdekken. Loopt men echter, wat in ons land niet goed meer mogelijk is, maar in de Duitse bergbosschen, in den Eifel b.v. nog heel goed, door dichte beukenbosschen, dan zal men wel onder den indruk komen van het zware hout, den gladden statigen stam, de volle dichte kroon, maar toch herademen als het boschpaadje uitkomt op een zonnigen weg, die links en rechts is bezaaid met het gewoonste onkruid. In een bosch dus geen bloemen, tenminste in den zomer niet. ☞ Maar de aardbeien dan, die zich zoo vroolijk tusschen de bladeren trachten te verbergen, maar toch altijd weer worden ontdekt door dorstige wandelaars, de frambozen dan, die op stille wegen bij tientallen zijn te plukken, de boschbessen, de zwarte en de roode? In Juli, in Augustus zijn ze rijp en laten ze zich bij handen vol, soms bij emmers vol, plukken, maar zij hebben, vóór zij vrucht vormden en rijpten, toch maar gebloeid en die bloeitijd viel niet in Maart!

VOORBIJE BLOEMENPRACT. LINKS: STENGELLOOZE SLEUTELBLOEM, RECHTS: BOSCHANEMONEN

En de varens, die in sommige bosschen zoo dicht staan en zoo hoog worden, dat zij bijna op struikgewas gaan lijken en dan de hop, die zich rankt om de takken, de enkele orchideeën, de wesp orchis, die daar in het duister zoo vreemd staat te bloeien? ☞ Feiten laten zich door andere feiten weerleggen. Midden in den zomer bloeien er wél planten in het bosch, is er zelfs veel te vinden, al kan men dan niet spreken van overvloed, van weelde waarvan we genoten toen het Maart was en April. Maar . . . ze groeien niet in ieder bosch en niet aan iedere plant ontwikkelen zich de bloemen, want tusschen het eene bosch en het andere bestaat een groot verschil. ☞ Bosch is bosch denken veel menschen, vooral stadsmenschen, die eens in het jaar gedurende veertien dagen met vakantie naar buiten gaan, en dan onderscheiden zij misschien nog denneboomen van andere boomen, maar verder

gaat hun kennis van het bosch niet. Nu is het ook niet erg te verwonderen, want een geheel natuurlijk woud, waarin alles kan groeien, kan heerschen of wordt verdrongen op een natuurlijke wijze, waar niets wordt opgeruimd en waar afgestorven boomen blijven liggen, bestaat in ons land niet. Om zulk een oerbosch te zien zouden we naar Bohemen moeten reizen of naar enkele plekken in Duitschland, waar de oerboschen beschermd worden of liever niet beschermd worden, daar juist iedere inmenging van menschen vermeden moet worden, wil men den natuurlijken staat bewaren. Hoe de plantengroei in zulk een oerbosch is, kunnen wij dus niet in onze naaste omgeving zien, maar wie in een boschrijke streek woont of vaak op verschillende plaatsen van ons land of in het buitenland door bosch wandelt, zal opmerken, dat er tusschen bosch en bosch groote verschillen zijn en dat er tusschen bodembedekking en „hout” wel eenig verband bestaat. Dennebosschen zijn berucht om hun kaalheid, hun saaiheid en ook de beuken komen er vaak niet al te best af, maar toch vindt men hier in den zomer nog wel bloeiende planten of glanzende mossen. Natuurlijk spreekt ook de samenstelling van den grond een rol in het geheel, op ongunstige plekken of op een armen boschbodem vormt zich de ruwe humus en op zulk een z.g. zuren bodem zullen wij vaak het mooie dalkruid vinden, *Majanthemum bifolium* en de bleekgele, hongerig uitziende hengel, *Melampyrum pratense*. Natuurlijk zullen wij deze planten het meest aantreffen op plaatsen waar eenig licht tusschen de takken kan vallen, langs wegranden b.v. of op open plekken waar is gekapt. Van belang voor den plantengroei is natuurlijk ook de manier van onderhouden, de wijze waarop men het bosch verzorgt, van oude boomen bevrijdt, hoe dicht men de nieuwe laat opgroeien of aanplant. Soms is er zooveel gekapt, dat bijna het geheele bosch is verdwenen en slechts een paar boomen overbleven en het is natuurlijk goed te begrijpen, dat dan onmiddellijk de plantengroei op de open plekken toeneemt. Langzamerhand, na jaren, worden de planten, die behoefte hebben aan veel licht, dan weer verdrongen en blijven de andere over. Dus eigenlijk zou men bij de opgave van wat er alzoo bloeit in een beuke-, een eike- of een gemengd bosch altijd moeten opgeven of men te maken heeft met open plekken waar is gekapt, met een dicht bosch of met jonge opgroeiende boomen.

DALKRUID

In wetenschappelijke werken over bosch en boschbegroeiing vindt men dan ook altijd deze onderscheiding. ☼ Merkwaardig is ook, dat we veel boschplanten vaak niet-bloeiend aantreffen en zoo kan het gebeuren, dat er honderden dalkruidjes groeien, die geen enkele bloem dragen. Bij lelietjes van dalen merkt men vaak hetzelfde verschijnsel en ook de hengel kent men dikwijls aan de blaadjes, maar zoekt de bloemen te vergeefs. Echte boschplanten zijn de verschillende Campanulasoorten, waaronder de rapunzel misschien wel de opvallendste is omdat deze plant niet het uiterlijk van een gewone Campanula bezit, maar een lange blauwe aar vormt. Ook het heksenkruid, *Circaea intermedia* en de grappige balsemientjes zijn boschplanten bij uitnemendheid. Maar de kroon spannen toch wel de prachtige blauwe akeleien en het hooge vingerhoedskruid. Eigenlijk is zoo'n mooie, donker lavendelblauwe akelei mooier dan de gekweekte blauwe en witte soorten in onzen tuin en wie kans ziet wat zaad van deze wilde plant te verzamelen, moet maar eens probeeren dit in eigen tuin op te kweken. Dat zal wel lukken, al zal de plant het eerste jaar waarschijnlijk niet bloeien, daar hij tweejarig is. ☼ Zoo valt dus de oogst mee en blijkt het, dat midden in den zomer in het bosch wel degelijk bloeiende planten te vinden zijn. Het is echter vaak een kwestie van uitkijken en scherp waarnemen en het aardige van zulke onderzoekingstochten in het bosch is, dat we langzamerhand zelf leeren ontdekken onder welke omstandigheden de planten wel en door welke zij niet groeien. Daarbij moeten wij niet slechts letten op wat er dicht bij den grond groeit, maar ook op hetgeen er boven ons hoofd te zien is, op de boomsoort, op de gaten in het aaneengesloten loof, op de zonneplekjes in het bosch. En daar de meeste planten gedurende Juli en Augustus in bloei staan, is hier aardig werk voor de vacantie.

VAN EEN PAREL, EEN PARADIJS EN EEN REUS

OVER MENSCHEN EN TOESTANDEN

(IV)

DE bevolking van Réunion bedraagt nog geen 200.000 zielen, dus nog niet de helft van die van Mauritius. Toch schijnt voor uitserven geen gevaar te bestaan. De chauffeur die mij in het gammele „Citroentje” vervoerde, deelde mij in een vertrouwelijk oogenblik mede dat hij één was uit een gezin van . . . 27 kinderen! En in Cilaos vernam ik dat daar zelfs families met 32 spruiten voorkomen. Frankrijk schijnt dus in dit deel van de wereld niet uit te serven, ja er komt misschien nog wel eens een tijd dat Réunion Frankrijk bevolkt! ☼ Evenals op Mauritius komen ook op Réunion negers, Madagasken (of Madagaskaren?), Arabieren, Chinezen en Britsch-Indiërs voor, maar het aantal van deze laatsten is veel kleiner dan op Mauritius. De overgrote meerderheid op Réunion wordt gevormd door de Creolen, die over het geheel een tamelijk blank uiterlijk hebben. Hoewel zij dus waarschijnlijk wel veel Fransch bloed in zich hebben, wijkt de mentaliteit toch vrij aanzienlijk van de Fransche af. De bevolking kan er zich echter op beroemen in

AKELEI

waarheid te kunnen zingen: „Nous sommes des citoyens”, daar het eiland een deel van Frankrijk uitmaakt en ook twee afgevaardigden als „député” en één als „sénateur” naar Parijs zendt. Hollanders zijn op het eiland een vreemd natuurverschijnsel. ☼ Onze indruk van de bevolking is lang niet zoo gunstig geweest als van die op Mauritius. Maar al te vele „citoyens” zijn er op uit om den vreemdeling te „snijden”. De tarieven der „taxi's” zijn tenminste tweemaal hooger dan op Mauritius. Op het traject tusschen Le Port en St. Denis komt de kilometer zelfs

DENNEBOSSCHEN ZIJN BERUCHT OM HUN KAALEID . . .

op ruim 50 cent; de eigenaar ontvangt natuurlijk maar 25 cent, indien hij zonder passagiers terug moet rijden. Bovendien onthaalt men de reizigers herhaaldelijk op een „panne de pneu”. Men kan er haast vast op rekenen op iedere 20 kilometer een defecte automobiel aan den kant van den weg te zien staan. Voor den tocht naar Cilaos moesten wij 15 gulden betalen.

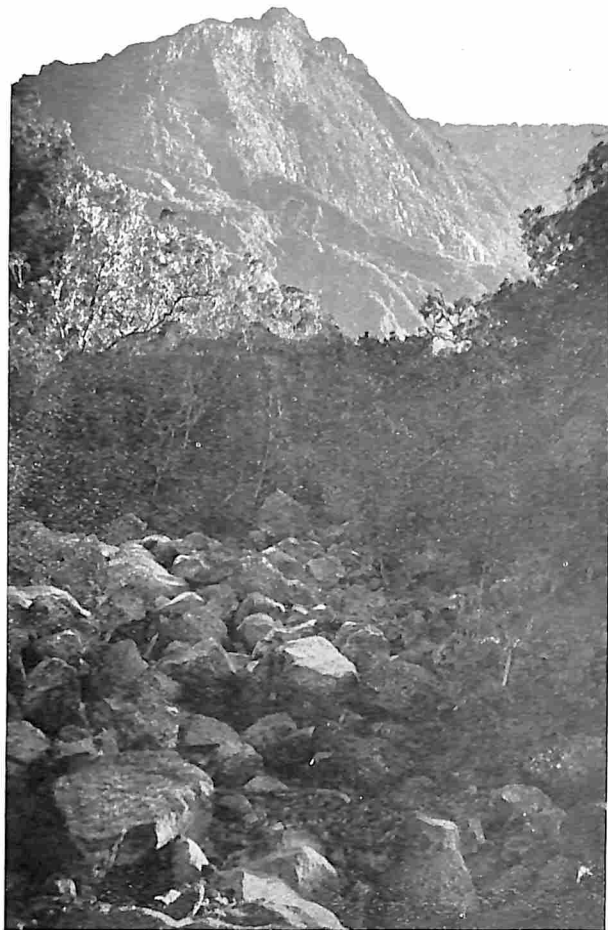

dat was redelijk, in aanmerking genomen dat dit uitstapje bijna een etmaal in beslag nam. Toen we evenwel den volgenden avond om 5 uur met het prachtwagentje terugkomend naar Le Port wilden voor den eigenaar eventueel het dubbele aantal — ten einde in ieder geval zeker te zijn den volgenden ochtend de boot te zullen halen, deelde de afzetter ons met een triomfantelijke verwijzing naar het feit dat er geen trein meer ging en zijn auto mijn „laatste kans” was, mede dat het tarief . . . . 35 gulden bedroeg. Alleen door een zeer beslist optreden met de korte mededeeling dat wij den eersten trein den volgenden ochtend zouden nemen, werd bereikt, dat de prijs met 15 gulden naar beneden ging. Het hotelwezen staande de propaganda welke men maakt om vreemde delingen te trekken, die dan ook het eiland in vrij Mauritius, Indië en andere landen bijvoorbeeld tegen grooten getale bezoeken, de afgelegenheid er van in aanmerking genomen. Toen wij bijvoorbeeld tegen 10 uur in Cilaos aankwamen, was er in het hotel alleen nog droog brood en wijn te krijgen. Door de noodige „capsones” te maken gelukte het een gebakken ei en een paar sardientjes er bij te krijgen. Het middageten den volgenden dag was zóó slecht en de keuken zag er dermate vervuild uit, dat wij niet den moed hadden het te consumeeren en met wat rijst en wijn volstonden. De plaats welke in geen enkel huis ontbreekt, bevond zich in een toestand, welke wij maar niet zullen beschrijven. In de ons eerst toebedachte slaapkamer wilde, tot groote verwondering van den eigenaar natuurlijk, het licht niet branden. Met uitzondering van een vaste waschtafel was de ons daarna toegewezen kamer nogal primitief, maar niettemin werden wij den volgenden dag minzaam uitgenoodigd daarvoor alleen al 25

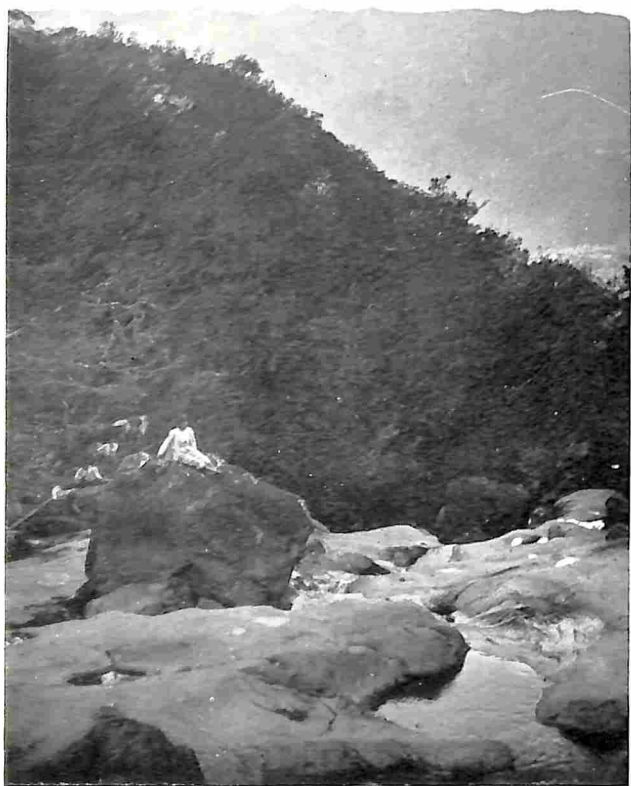
francs neer te tellen, daar we toch niet konden ontkennen dat „monsieur” een „chambre de luxe” had gehad! Later vernamen wij dat een nieuw hotel in aanbouw is. In de hoofdstad St. Denis is het nog minder. Van een vriend vernamen wij dat aldaar het eerste hotel een prachtig terrein is

voor entomologen, die er zelfs den geheelen nacht doorstudie kunnen maken van een rijke verscheidenheid aan insecten tusschen lakens, slopen enz. Met uitzondering van een hotel te Hellbourg, waarover de berichten gunstiger luiden, schijnt het begrip zindelijkheid in het

Réunionneesche hotelwezen onbekend te zijn en toen we den laatsten avond in Le Port aankwamen, vonden wij het raadzamer onderdak bij de politie te vragen, hetgeen ons zeer welwillend werd verstrekt! Maar niet alleen de hotels zijn in hygiënisch opzicht achterlijk. Hetzelfde geldt voor tal van andere gelegenheden. De markten, waar vleesch, vruchten, zoetigheden e.d. verkocht worden, doen in smerigheid niet veel voor die in Arabische plaatsen in het nabije Oosten onder! Bovendien wemelt het van honden, die soms bij kudden langs den weg schooieren. Toen wij de eerste maal met een K. P. M. boot in de haven kwamen, stond een dozijn van die uitgemagerde beesten met de noodige huiden andere ziekten het schip al op te wachten en bij een slachthuis in de buurt van Le Port telden we een kudde van zoowat 50 van die dieren. Tegenover vreemdelingen, ook al zijn dat Europeanen, lijden de autoriteiten echter eensklaps aan hygiëne-bevliegingen. Het is werkelijk ongelooflijk wat men zoo al niet heeft te doen en waaraan men zich al niet heeft te onderwerpen om het paradijs te mogen binnentreden, ook al duurt het verblijf maar een paar dagen. Na eerst op de gebruikelijke wijze op Mauritius van het kastje naar den muur te zijn gezonden, kwamen we er ten slotte achter dat het Fransche consulaat te onzen behoefte groote formulieren in duplo moest invullen, waarbij zelfs het opgeven van Nederlanders van groote vermaardheid als „relatie” noodzakelijk bleek. De invullerij duurde precies 20 minuten. Daarna moesten we naar een arts voor een verklaring dat we vrij waren van besmettelijke ziekten. Dat duurde maar enkele minuten; de geneesheer was echter zoo vriendelijk om ons, toen hij vernam dat wij Hollander waren, met trotsch zijn Philips-Röntgen-apparaat te toonen. Met al die gewichtige paperassen gewapend scheepten we ons in op een Zuid-Afrikaansch schip (een der drie

DE PITON DE NEIGE OP RÉUNION IN DE DE MORGENZON

BOVENLOOP VAN EEN BERGBEEK OP DE HELLING VAN DEN PITON DE NEIGE

welke de Unie bezit) en wachtten den volgenden ochtend vóór de haven van Réunion vol zelfvertrouwen den dokter van het eiland af. Toen die geneesheer het zich aan boord gemakkelijk had gemaakt, moesten wij voor hem verschijnen. Met een gebaar vol zelfvertrouwen legden wij hem het kostbare stuk voor, waarin zijn collega van Mauritius ons voor vrij van „maladies contagieuses” had verklaard. Hij nam daarvan evenwel nauwelijks notitie en vroeg wanneer we de laatste maal waren gevaccineerd. Wij deelden hem mede dat dit zeker niet langer dan twee jaar geleden kon zijn. Dat bleek juist 1½ jaar te lang te zijn, zoodat we ons op het zoo op hygiëne gestelde eiland opnieuw moesten laten inenten voor natuurlijk zoo en zooveel francs. Toen we evenwel voet aan wal hadden gezet, wisten we een dermate gezellige conversatie met de heeren douanen te openen, dat geen hunner er bij ons vertrek aan dacht dat we met een oningeënt lichaam op de bevolking waren losgelaten! Trouwens, passagiers van de K. P. M. schijnen vrij entrée te hebben; op de heenreis hebben we van al die strapatsen niets bemerkt. ☼ Indien het den autoriteiten op Réunion werkelijk ernst is om vreemdelingen te trekken, is het hard noodig dat ze de bepalingen eens grondig herzien en wanneer de bevolking op de komst van toeristen gesteld is, zal er nog wel iets meer moeten veranderen! (Wordt vervolgd)

De Godetia

DOOR G. D. LUTKE MEIJER

DE Godetia's bloeien weer; het is eindelijk zomer! De bloemenman heeft er zijn mand weer vol van en voor een paar cent heeft u een heele bos, die zich o zoo gemakkelijk laat schikken in een aardig pulletje of vaasje.

Er is niets zoo bekoorlijk als die sierlijke rose, witte en karmijnroode bloemen van deze éénjarige plant en er is ook niets zoo eenvoudig als het zelf kweken van dit aardige ding. ☼ Een zonnig plekje in uw tuin — de grondsoort komt er niet zoo erg op aan, als zij maar niet al te droog is en niet al te schraal — en in de maanden April en Mei een handjevol zaad: van de donkergeogde hoogopschietende soorten, van de lange slanke variëteiten met haar sprekende tinten in rose van allerlei schakeeringen; en verder laat u den boel maar groeien. Het bloeit altijd, ook al zaait u tien keer te dicht. Dan worden de stengels wat meer gerekt en er komen wat minder bloemen aan een plant, maar bloeien zal en moet de Godetia — zij zit vol onbedwingbare levenslust. ☼ Alles hangt er van af, wat u wilt. Verlangt u een plekje in uw tuin vol te zaaien met snijbloemen? goed, u zet een paar stokjes, spant er wat draadjes tusschen ter hoogte van 30 à 35 cm en zaait de korreltjes tamelijk dicht opeen. Van Juli tot Sep-

tember kunt u geregeld door mooie bloeiende takken „trekken” — ja, trekken: met wortel en al. Daardoor krijgen de achtergebleven zwakkere groeiers dan weer wat meer licht en daardoor een kans om zich beter te ontwikkelen. ☼ Wilt u een fleurig bordertje of perkje in uw gazon? Met Godetia's kunt u alles krijgen wat u wenscht. De Godetia hoort tot onze beste éénjarige zaaiplanten en is overal voor te gebruiken. In perkjes zaait u natuurlijk wat dunner en ook neemt u niet de allerhoogste soorten. De planten stoelen dan wat uit en maken elk meer dan één bloemstengel, die ook zonder stokjes en draadjes overeind blijven staan. In een border doet u goed nog wat meer rekening te houden met verschil in kleur en hoogte. Alleraardigste kleurige combinaties zijn te maken: de langste soorten

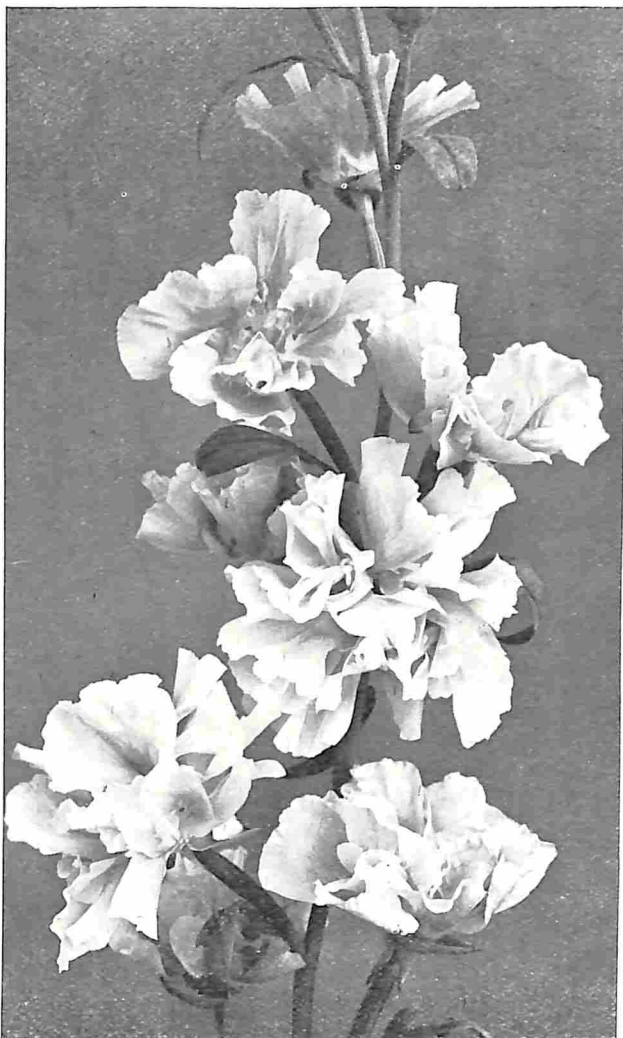

Foto F. C. Heinemann, Erfurt
GODETIA „ROSENKÖNIGIN”

achteraan, b.v. de Godetia amoena-variëteiten in rose, wit met purper oog of purperrood met oranje-rood hart. Daarvóór zaait u wat grandiflora-variëteiten, die wat minder hoog worden, maar toch ook altijd nog een veertig cm kunnen bereiken. De groote bloemen van deze soort hebben ook weer allerlei tinten, zuiver wit, lila, rose, donker karmijnrood, lichtrood met donkerder vlek, etc. etc. Bovendien zijn er dubbele vormen en daar komt dan nog bij, dat ze nooit heelemaal constant zijn, zoodat u nog voor aardige verrassingen komt te staan: nee werkelijk, ik geloof niet, dat er prettiger tuinplant is dan de Godetia. En voor langs den border zaait u dan de Godetia amoena pumilia, de dwerg-godetia, bossig van vorm en niet hooger dan 20—25 cm. Indien blijkt, dat u te dik heeft gezaaid, kunt u de planten uitdunnen tot 25 à 40 cm onderlinge afstand, al naar de hoogte van de soort en de groeiwijze. ☼ De Godetia-variëteit,

die wij het laatst noemden, is ook uitstekend geschikt voor randen langs pad of perk. Zij geven den heelen zomer door een fleurige garneering aan de gazons en de perken van uw tuin en zoolang er nog volop zon is, weten zij niet van ophouden, komen er telkens nieuwe bloemen te voorschijn. ☼ Wanneer u de Godetia's gebruikt als snijbloem, dan moet u niet vergeten er het blad wat af te plukken, zoodat de watertoevoer aan de bloemen ten goede komt en niet onnut verdampt. En bovendien is het raadzaam de gesloten knoppen wat te helpen. Met wat oefening brengt u het wel zoo ver, dat u met één beweging het kapseltje opentrekt, zoodat de gekleurde bloemblaadjes te zien zijn. Dat staat veel en veel gezelliger en de bloempjes schijnen zich ook beter te ontplooiën. Men klaagt wel eens over de houdbaarheid van de Godetia als snijbloem, maar na deze behandeling gaan ze werkelijk een dag of tien mee en dat is voor een zomerbloem toch niet kwaad.

HET FORT RAMMEKENS OF ZEEBURG

DOOR DIRK L. BROEDER

Ik Zeeburg werd gesticht door 's vijfden Carels Zuster
En was in 't oerlog van Spanje groot van kragt . . .
PIERRE DE LA RUE

IN een vergeten hoekje van Walcheren, onder den rook van Ritthem en afgesloten van de bewoonde wereld door een zeer mooi landschap, staat het oude fort Rammekens, begrensd door land en zee en schorren. Het is er nu stil, doch er was een tijd, dat Rammekens het to be or not to be van Middelburg, ergo van heel Walcheren, beteekende. ☼ In dien tijd was, wat nu Nieuw- en St. Joosland is, een geheel alleenliggend poldereiland, dat meer op Zuid-Beveland dan op Walcheren georiënteerd was, trouwens heden ten dage is dit nog duidelijk te zien aan de kleeddracht der

vrouwen, terwijl een rasechte Nieuwlander, en ook vele Walchrenaars met hen, steeds praten over „het Nieuweland” en „Walcheren”, alsof beide nog aparte eilanden waren. ☼ Tusschen St. Joosland en Walcheren stroomde vroeger de Welzinge van den hoek van

Walcheren naar de toenmalige haven van Middelburg, de Arne. Doch toen de Arne begon te verzanden, gaf Karel V in 1531 octrooi tot het graven van een nieuwe haven, die iets zuidelijker in de Welzinge uitmondde en in 1535 voltooid was. ☼ De Meij¹⁾, aan wien wij vele bijzonderheden van dit deel van Walcheren ontleenen, zegt, dat in 1540 op verschillende plaatsen van het eiland wachthuizen gebouwd werden, die in tijden van nood door de plattelanders bezet moesten worden. Doch toen de landvoogdes Maria in Maart 1547 een bezoek aan Walcheren bracht, bleken deze wachthuizen verre van voldoende te zijn. Middelburg, Vlissingen en Veere waren toen nog groote handelssteden, en het was dan ook noodig om voor een goede verdediging te zorgen. Dies besloot Maria in overleg met de Staten, die den bouw van een kasteel aan de Welzinge zouden bekostigen, terwijl zij die sterkte op rekening van den keizer zou uitrusten, op het punt, dat Blankershoek heette, een fort te doen bouwen, dat zij den naam Zeeburg gaf, doch dat later naar

de heerlijkheid van dien naam Rammekens — in den volksmond Rammetjes — werd genoemd. Een betere plaats had de landvoogdes al niet kunnen uitkiezen, want Rammekens beheerschte niet alleen een groot deel van Walcheren, doch ook den zeeweg naar Goes, bovendien was de reede een der veiligste uit den omtrek, waar vaak tientallen schepen op een gunstigen wind wachtten. ☼ In 1547 begonnen Pieter en Jacob van Antwerpen aan het werk naar de plannen van den keizerlijken ingenieur, Donaes de Boni, en tien jaar later was het werk voltooid, hoewel Zeeburg reeds in '50 woonbaar was. Het bleek evenwel, dat de op dertig mille begroote onkosten met meer dan zestien duizend gulden waren overschreden, waaruit blijkt,

dat dergelijke tegenvallertjes toen ook al plachten voor te komen. ☼ Het fort had den vorm van een driehoek, waarvan één der bastions in zee uitliep, terwijl de andere aan de Vlissingse en Middelburgsche zijde waren gebouwd. De zee kwam tot aan de zuidelijke muren, terwijl

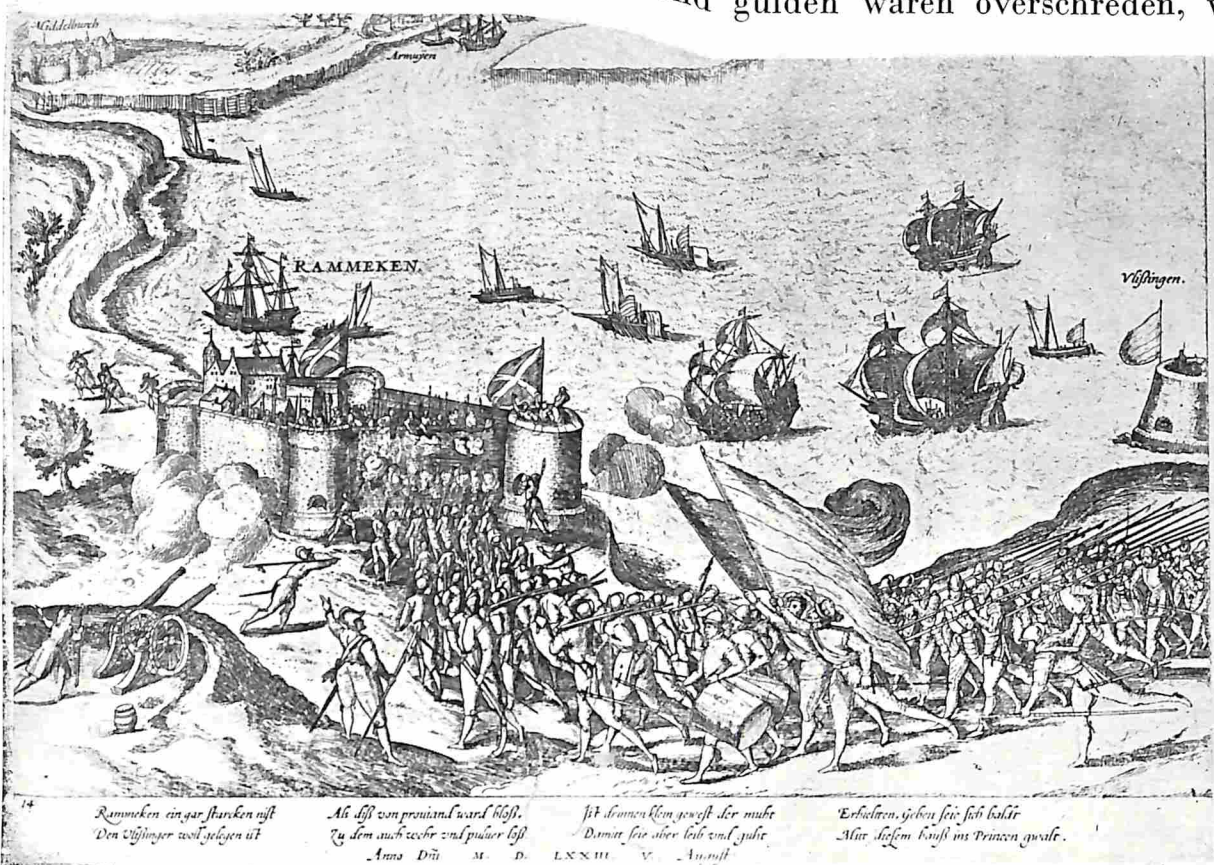

Foto A. G. Kruithof

DE INNEMING VAN RAMMEKENS DOOR DE GEUZEN IN 1573

aan de landzijde een gracht liep. Op het binnenplein verrezen groote woningen ten gerieve der bezetting. ☼ Rammekens heeft in den loop der eeuwen menigen grooten dag gekend en menigen vorstelijk bezoeker binnen zijn muren gezien. Maar ook dagen van belegering vielen de sterkte ten deel, en van deze is de verovering van het kasteel door de Watergeuzen op 4 Augustus 1573 wel de bekendste, niet alleen omdat het fort de sleutel van de Middelburgsche haven was, doch ook omdat iedereen wist, dat de val van Rammekens tevens de val van Middelburg en heel Walcheren beteekende. Dit alles zou slechts een quaestie van dagen zijn. ☼ In 1572 hadden Vlissingen en Veere het Spaansche juk afgeworpen en alleen Middelburg en Arnemuiden bleven nog aan de zijde van den koning. Over het verlies van de Scheldestad is een aardig rijmpje bekend, dat luidt:

Op den eersten April verloor Alva zijn bril
(Brielle)

En op April zes verloor Alva zijn flesch,
waarbij „flesch” op Vlissingen slaat¹⁾. ☼ De po-

1) B. J. de Meij: De burgerlijke en kerkelijke geschiedenis van Ritthem, Welzinge en Nieuwerve.

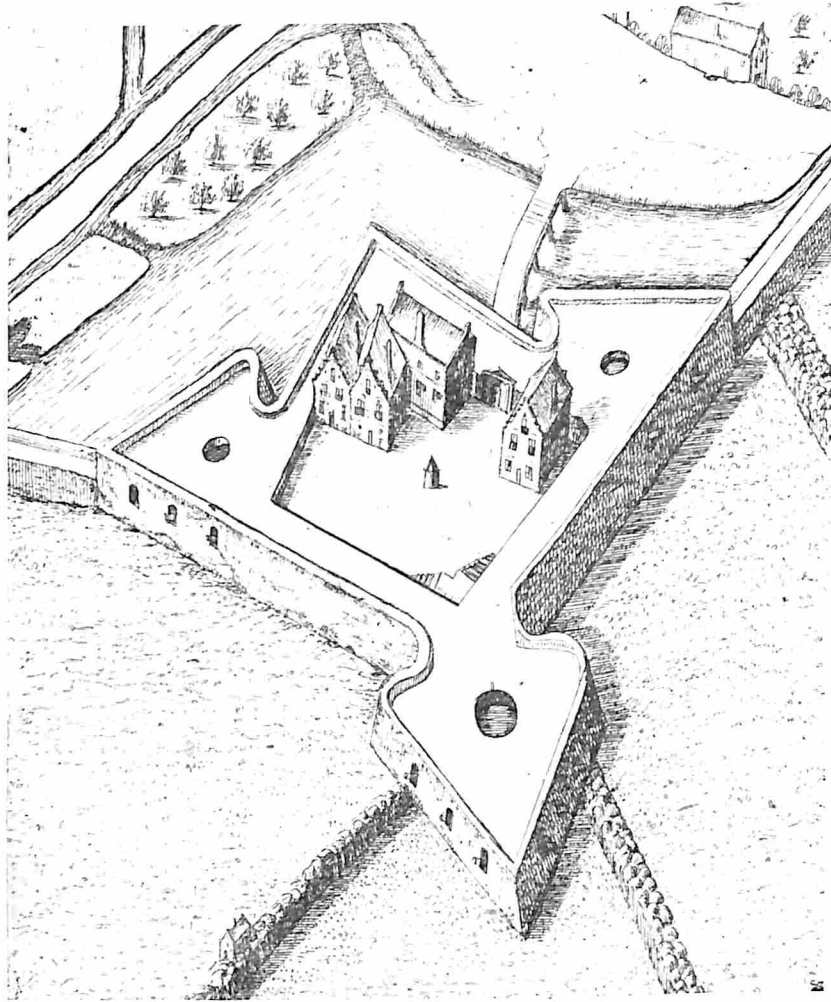
1) Zie hiervoor mijn artikel „Walcheren, de tuin van Zeeland”, deel VII, in het nummer van 10 Nov. 1934.

gingen om Middelburg te veroveren waren mislukt en men zag weldra in, dat men nooit slagen zou aleer Rammekens in het bezit van den Prins was. Uit Vlissingen werden enkele pogingen te dien einde aangewend, doch toen bleek, dat het kasteel te goed bemand en bewapend was om met succes te worden belegerd, besloot men het fort bij verrassing te nemen. Na een eerste mislukking beraamde men een tweeden aanval tegen het einde van Juli (1573). ☼ Karel van Boisot, die door den Prins tot gouverneur van Walcheren was benoemd, verzamelde in samenwerking met de gouverneurs van Veere en Vlissingen een vrij aanzienlijke troepenmacht, waarvan een gedeelte naar Arnemuiden gezonden werd om den schijn te wekken alsof dit stadje belegerd zou worden. In allerijl zond Mondragon, de Spaansche bevelhebber te Middelburg, den commandant van Rammekens met alle beschikbare manschappen naar Arnemuiden. De list was gelukt en de goden waren den Geuzen goedgezind, want een gedeelte der achtergebleven bezetting was buiten aan het oogsten. ☼ Behendig ontweken de Geuzen de Spaansche soldaten te Arnemuiden, keerden ijlings terug naar het fort, ver-rasten en maakten korte metten met de korensnijders en omsloten het kasteel op 31 Juli. Van de zeezijde werd hevige gevechten onder bevel van Joos de Moor en Evert Heindricxsen¹⁾ en na een strijd van vijf dagen vroeg de gewonde commandant van Rammekens,

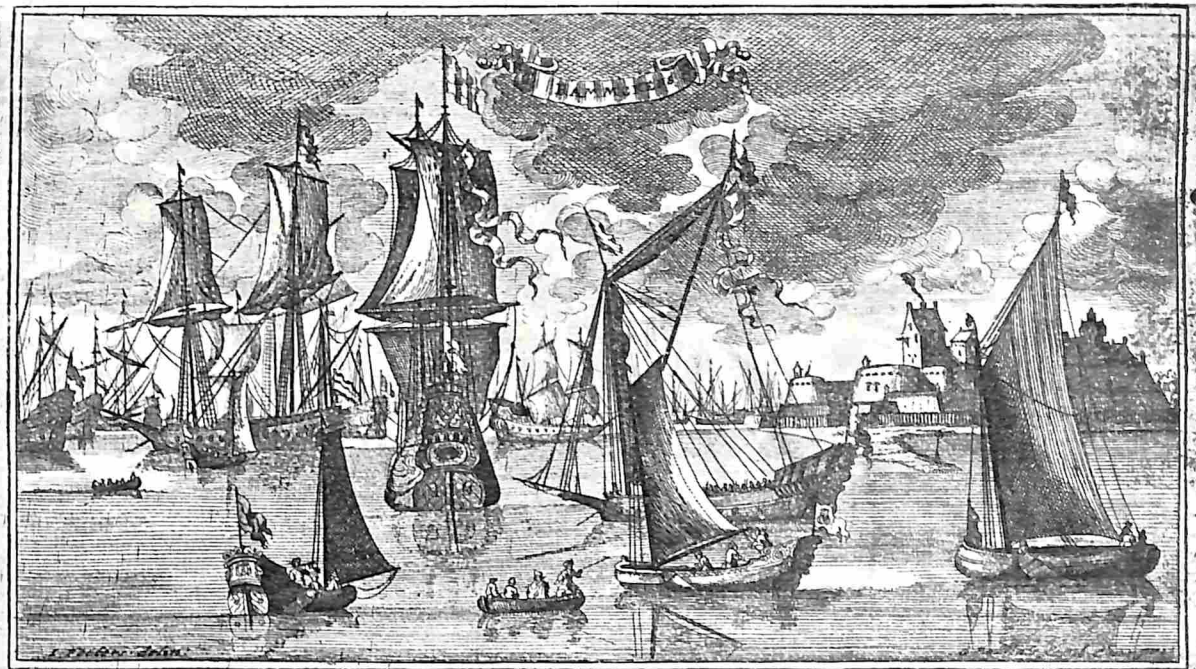
wiens fort door de Geuzen ondermijnd werd, om een onderhandeling, hetgeen er toe leidde, dat het kasteel den 4 Augustus naar de troepen van den Prins overging. Het St. Andreaskruis werd gestreken en het Oranje-blanje-bleu nam zijn plaats in. ☼ Het Duitsche rijmpje, dat onder onze afbeelding van de verovering voorkomt, is weliswaar foutief in datum — 5 in plaats van 4 Augustus — en is de oorzaak, die tot de overgave leidde, overdreven — er was nog voor drie maanden leeftocht en veel munitie aanwezig — niettemin is het aardig om te worden gememoreerd:

Rammeken ein gar starken nist
Den Vlissinger woll gelegen ist
Als disz von proviand ward blosz,
Zu dem auch wehr und pulver losz,
Ist drinnen klein gewest der muht
Damitt sie aber leib und guht

RAMMEKENS OMSTREKES HET MIDDEN DER 17e EEUW

Erhieltten, Geben sie Mitt diesem hausz ins Princen gwalt. [sich baldt ☼ Men vindt ook een prachtige afbeelding van dit wapenfeit op een der wandtapijten in de Statenzaal in de Abdij te Middelburg. ☼ De verdere geschiedenis van Rammekens is niet zoo bewogen als die van 1573. Gedurende enige jaren was het staatsgevangenis, ging met Vlissingen en Brielle in 1585 over aan de Engelschen tot het einde van het pandschap in 1616 en ging toen

RAMMEKENS in Zelandt was eertijds een vermaerde ende seer bequame Ree tusschen Vlissingen, Middelburch en Arnemuiden, om datmen daer alle groote Schepen can in sekerheydt brencken: om dese Have ende Schepen beter te beschermen, heeft Maria Coninghinne van Hongaren ende Gouvernante der Nederlanden byt den naem van haeren Broeder Keyser Carl de V. aende Strandi van Walcheren doen bouwen een steekje of 't Galleel, het ghen den naem van Zeeburch cetergh, doch wordt nu meestendeel Rammekens ghenoemt naer de Have. Dese steekje befaet alleenlijck in dry steene Bolwerken oft punten, hebbende een d'een Zyde de Zee, aen d'indere de schoone Landeryn van Walcheren. Inde grootste Stormen legghen hiey de Schepen onder de mueren, daer sy van 't woerdend onweert ende bulderende Baren bevryd sijn. Inden laete 1573, wiest Rammekens door Carl van Boisot inghenomen voor den Prince van Oranje.

RAMMEKENS en Zelandt was eertijds een vermaerde ende seer bequame Ree tusschen Vlissingen, Middelburch ende Arnemuiden, om datmen daer alle groote Schepen can in sekerheydt brencken: om dese Have ende Schepen beter te beschermen, heeft Maria Coninghinne van Hongaren ende Gouvernante der Nederlanden byt den naem van haeren Broeder Keyser Carl de V. aende Strandi van Walcheren doen bouwen een steekje of 't Galleel, het ghen den naem van Zeeburch cetergh, doch wordt nu meestendeel Rammekens ghenoemt naer de Have. Dese steekje befaet alleenlijck in dry steene Bolwerken oft punten, hebbende een d'een Zyde de Zee, aen d'indere de schoone Landeryn van Walcheren. Inde grootste Stormen legghen hiey de Schepen onder de mueren, daer sy van 't woerdend onweert ende bulderende Baren bevryd sijn. Inden laete 1573, wiest Rammekens door Carl van Boisot inghenomen voor den Prince van Oranje.

Foto A. G. Kruithof

DE REEDE VAN RAMMEKENS ONDER DE REPUBLIEK

nog verder achteruit door gebrek aan deugdelijke herstellingswerkzaamheden, zoodat De la Rue (1695—1770) eenigszins gerechtvaardigd was te schrijven: . . . . Dog Walcheren, in deez' tijd zich vindende geruster,

1) Zie hiervoor mijn artikel „De Stamvader der Evertsens”, in het nummer van 25 April 1936.

Erhieltten, Geben sie Mitt diesem hausz ins Princen gwalt. [sich baldt ☼ Men vindt ook een prachtige afbeelding van dit wapenfeit op een der wandtapijten in de Statenzaal in de Abdij te Middelburg. ☼ De verdere geschiedenis van Rammekens is niet zoo bewogen als die van 1573. Gedurende enige jaren was het staatsgevangenis, ging met Vlissingen en Brielle in 1585 over aan de Engelschen tot het einde van het pandschap in 1616 en ging toen

Vertoon ik (= Rammekens) nauw 't geraamt van mijn voorgaande magt.

Na achtereenvolgens hospitaal en garnizoensplaats geweest te zijn, speelde Rammekens onder Napoleon een korte rol van eenig belang. De keizer liet het fort in staat van verweer brengen, sloopte de woningen op het binnenplein, verbreedde de gracht en wierp een wal daaromheen en daarbuiten nog een gracht. Om een onbelemmerd uitzicht te hebben, werden alle huizen in den omtrek gesloopt en alle boomengeroid. Alleen de boerderij bij het fort, die toen herberg was, is blijven staan. Herbergen schijnen er hier overigens in overvloed geweest te zijn, want De Meij vermeldt er niet minder dan zes in de 18e eeuw, die nogal goede zaken gedaan zullen hebben, daar er hier veel vertier was tengevolge van de schepen, welke ter reede lagen. Zoo stond er één een eindje verder bij het oude fort De Ruyter, die haar geestrijke gaven aldus adverteerde:

Al is het oude fort versleten,
Toch ben ik het tappen niet
vergeten.

Dus in het oude fort alhier,
Tapt men jenever, brandewijn
en bier,
bij A. Fruitier.

Tenslotte werd Rammekens in 1867 als vesting opgeheven, doordat zijn taak tengevolge van de afdamming van het Sloe, de inpoldering van de Welzinge en van de oude haven van Middelburg volbracht was. Het Rammekens van nu

ziet er vrijwel hetzelfde uit als toen de Franschen het verlieten. Aan het einde van den weg van Ritthem stappen we af aan de boerderij van Izaak de Visser, wiens welgedane Walchersche vrouw, Leintje, ons den 30 cm langen poortsleutel overhandigt. Ja, in dien goeden, ouden tijd kende men nog

geen sleuteltjes, die men gemakkelijk verloor. In al zijn verlatenheid is Rammekens nog schoon. De welriekende gele vlier, die men overigens in het wild alleen ontmoet op de ruïne van Brederode, op de sloten Loevestein en Teylingen en op de Groote Kerk te Veere, groeit tusschen de verweerde bakstenen muren. Duidelijk ziet men boven in de kroonlijst der poort de gleuven, waarin eens de op-

haalbrug hing. Boven uit den rondboog staart een oorlogsgod of een dergelijk heerschap op ons neer, als wilde hij ons schrik aanjagen. Het jaartal 1547 geeft den tijd van den bouw aan. Binnen de poort, die door middel van een gebogen weergang in verbinding met het binnenplein staat, zijn de vertrekken der wachters, en rond het plein vindt men nog

de oude kazematten en een groot vertrek, dat eens tot kapel diende. Een steenen trap leidt naar den top der met gras begroeide muren. Welk een prachtig panorama! Het is er een vroolijk va-et-vient van groote oceaanstoomers, die hier vlak onder den wal voorbijvaren. Aan de overzijde der Schelde zien we Zeeuwsch-Vlaanderen's groene dijken, naast ons den Zuid-Bevelandschen wal, slechts door een met schorren begrensd vaargeultje van ons gescheiden. Westwaarts rijzen Vlissingen's kranen, en landwaarts turen wij over een veelkleurig tapijt van rijke velden, hier en daar bestippeld met schilderachtige boerderijtjes, liefelijke dorpjes en aardige boomgroepen en, om het beeld te vervolmaken, aan den horizon de sierlijke torens van Middelburg's oude veste. O, gij moet Rammekens op een avond bezoeken, wanneer de merels van zijn vogelkolonie hun avondlied zingen, wanneer de bergeenden, wa-

terhoentjes en karkieten in het riet der fortgrachten zich ter ruste begeven, en wanneer de torenvalken met breeden wiekslag een laatsten groet brengen

aan Phoebus' zonnewagen, die daar in het westen als een vuurbol in de baren der zee wegzinkt. Dan is Rammekens een uitverkoren plekje op deze aarde.

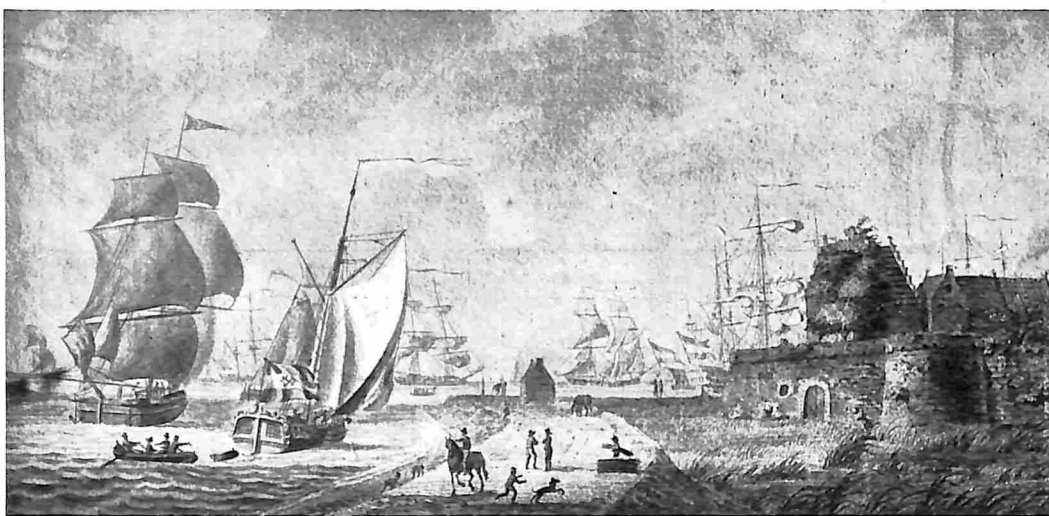
De vlieger

IN triomf, als was hij een Oostersch vorst of een banier uit verre landen, wordt de

vlieger door een troepje jongens naar het grasveldje gedragen, dat zich tegenover mijn huis bevindt. Het is dan ook werkelijk een prachtvlieger: de bovenhelft rood, de onderhelft geel. Met de vier ronde figuren, die op het perkament zijn geplakt, lijkt hij een zonderling, een bijna afgodisch gezicht zonder lichaam. Aan weerszijden van de spitse wangen hangt een paars-papieren slinger. Voor bakkebaard-

DE OUDE POORT VAN HET FORT RAMMEKENS
Cliché G. W. den Boer, Middelburg

DE TOEGANG TOT DE HAVEN VAN MIDDELBURG EN DE REEDE VAN RAMMEKENS IN 1784

jes zijn die te frivol: ze doen eer denken aan een zonderlinge kraag, die het te smalle, verbaasde gezicht aan den onderkant omlijst. ☼ De vlieger wordt opgelaten. Ritselend en ruischend stijgt hij aan het dunne touw naar boven. Eerst zwaait hij besluiteloos heen en weer, alsof hij niet weet, of hij de aarde of den hemel zal kiezen, maar dan klimt hij statig omhoog aan de lijn, die zich tegen de lichtblauwe lucht afteekent als een zachtgebogen zilveren streep. ☼ En ik zie, hoe de blikken van de kinderen langs het touw als langs een Jacobs ladder naar boven gaan, en dan verrukt stilhouden bij het fenomeen van kleuren, dat daar bewegingloos stilstaat in het zuivere licht van den zomerdag en in het waaien van den frisschen wind. En ik weet, wat de jongens denken. Hoe de vlieger uitziet, ver over de wereld, over het weiland en over de slooten, over de kleine boomengroepjes en over het dagsanatorium met de twee lighalletjes; over de wegen, waarlangs de fietsen fonkelend voortrijden en waarlangs de auto's kleintjes glijden; over de rivier en over de spoorbrug, over verre steden en verre dorpen, over . . . over . . . nu ja, over de heele wereld, die hij van daarginds sub specie aeternitatis kan beschouwen. ☼ De jongens zijn jaloersch op hun vlieger, omdat die zoveel kan zien. Ik niet. Maar ik ben eigenlijk wel een beetje jaloersch op die jongetjes, die nog zoo weinig hebben gezien, en daarom nog harten kunnen hebben, vol hoop en verwachting.

De val van Maung San

(Vervolg van bladz. 351)

HET was niet ver naar de wijk der doodgravers en de koning en zijn metgezel waren er spoedig. Zij waren natuurlijk eenvoudig gekleed, om niet de aandacht te trekken. ☼ „We zullen onze ponies in dat boschje vastbinden”, zei de koning. ☼ Zij reden naar het boschje, maar hier gekomen bemerkten zij dat zij niet de eerst aangekomenen waren. Twee andere ponies

stonden er vastgebonden, met fraaie zadels en hoofdstellen. ☼ „Dat gaat niet”, zei de koning. „we moeten een andere plek zoeken”. ☼ Maar in het volgende boschje was 't hetzelfde; daar stonden ook twee ponies vastgebonden, heel fraaie ponies. De koning keek er nieuwsgierig naar. „Dat is merkwaardig”, zei hij. ☼ Zij reden naar een derde boschje, dat gelukkig onbezet was. Hier lieten zij hun ponies achter in de hoede van een schooljongen, dien zij van een naburig klooster riepen, en begaven zich naar de bron. Het was bijna tegen zons-

ondergang toen zij aankwamen. ☼ „Pas op”, zei de koning. „ik wil niet gezien worden”. ☼ Zij verborgen zich achter de puinhoopen van een kleine pagode, die door een aardbeving in gestort was. Het was een goede plaats, niet te dicht bij de bron, zoodat anderen haar zouden opzoeken, maar dicht genoeg bij het pad om te zien wie er langs kwam. ☼ „Heb jij dit meisje gezien?” vroeg de koning. ☼ „Dat heb ik, Majesteit”, antwoordde de dienaar met een glimlach. ☼ „Dan kun je me haar aanwijzen wanneer zij komt”, zei de koning. ☼ „Er is geen vergissing mogelijk”, zei de dienaar. ☼ „Is ze zoo mooi?” vroeg de koning. ☼ Maung San lachte. ☼ Enkele oogeblikken later kwam het meisje het pad langs. De zon ging juist onder en een scharlaken gloed lag

over de open ruimte. Het licht gaf haar een schoonheid en een gratie, grooter dan zij ooit gehad had. Zij leek den koning een droom van schoonheid, die over de aarde ging. ☼ Hij snakte naar adem. Zijn hoofd kwam om de pagode heen gluren, zijn oogen volgden haar. „Lieve deugd!” zei hij. (Slot volgt)

TOEN LEIBL zijn „Drie vrouwen in de kerk” schilderde en den kop van de jonge boerin af had, vroeg hij een van zijn vrienden, op wiens oordeel hij prijs stelde: „Hoe is-ie?” ☼ „Niet slecht, maar hij kon beter.” ☼ Den volgenden dag krabt Leibl den kop weg en schildert hem over. 's Avonds komt de vriend en aarzelt met zijn oordeel. ☼ „Kom,” zegt Leibl. „spreek op!” ☼ „Gisteren was hij beter!” ☼ Waarop Leibl nijdig: „Waarom zei je me dat dan gisteren niet?”

Foto Ankersmit

ZOMER IN DE BEEMSTER